

Lõpukirjandiga uude ellu

EPL

4.06.96

Eile istusid 10 000 keskkoolilõpetajat laua taha selleks, et kätt väristades kirjutada küpsuskirjand. Kõigist eksamitest on meil alati kõige väarikamaks peetud kirjandit. Pole veel kusagilt lugenud "küpsusmatemaatika" või "küpsuskeemia" eksamist. Kindlasti teeb see meile kui kirjandust ja kirjutamist väärtustavale rahvale au. Kes oskab oma mõtteid ilusas eesti keeles väljendada, on küps ellu astuma.

Viimastel aastatel on kirjanditeemad läinud vabamaks, ka valik on suurem. Tänavu pakuti palju mõtlemisainet üldinimlikel ainetel: elu, armastus, surm. Oli ka küllalt kõrget intelligentsuskvooti nõudvaid teemasid.

Igasugune vabadus tekitab jällegi uusi probleeme. Nõukogude ajal pidi küpsuskirjandis võimalikult täpselt järgima kirjandus-

Toimetaja

**Ants
Juske**

tundides antud skeeme – ikka nii, et Davõdov paistaks välja kommunistina, kel on "üksikuid inimlikke jooni" või et Väljaotsa Jaani vargustel oli kindel "klassiiseloorm". Tavaliselt oli vaid üks nn vabateema ja seegi kommunistliku noore maailmavaatest.

Nüüdsete vabateemadega on jällegi see häda, et kirjutada võib kõigest, kuid hindamiskriteeriumid muutuvad üha hägusamaks.

Vaevalt ongi enam mingit üleriigilist latti seatud, iga kool vaatab ise, millised nõudmised esitada. Ses suhtes oli õpetlik Eesti Ekspressi mullune eksperiment, kus kirjandeid kirjutama istusid täiesti "küpsed" kirjanikud. Paul–Eerik Rummo, Mihkel Mutt ja Mati Unt pääsesid kirjandusõpetajate käest hädise kolmega.

Hoopis ärevamaid signaale tuli seekord aga vene koolidest, kellele esialgselt jagati kinised ümbrikud lõpukirjandi teemadega. Need muugiti kusagil lahti ja nad muutusid äriobjektiks. Õnneks saadi jaole ning eile kuulsid ka vene lapsed teemasid raadio kaudu. See pole kaugeltki esimene juhtum, äri käib samuti kõrgkooli sisseastumiseksamite testidega. Kui nii, siis pole üldse mõtet mingitest kriteeriumidest rääkida.